

§ 116

Helsingin kaupungin Itämeri-toimenpideohjelman toteutumisen seuranta vuodelta 2019

HEL 2020-007032 T 11 00 02

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti merkitä tiedoksi Helsingin kaupungin Itämeri-toimenpideohjelman 2019 - 2023 toteutumisen seurantatiedot vuodelta 2019.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Anna Halonen, projektisuunnittelija, puhelin: 358931022436
anna.i.halonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Itämeri-toimenpideohjelman toteutumisen seuranta 2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Itämeri-toimenpideohjelman taustaa

Helsinki ja Turku ovat jo vuodesta 2007 toimineet yhdessä puhtaamman Itämeren puolesta yhteisen Itämerihaaste-toiminnan kautta. Kaupunginhallitus hyväksyi 18.10.2018 Helsingin ja Turun kaupunkien kolmannen yhteisen Itämeri-toimenpideohjelman Helsingin osalta vuosiksi 2019–2023 ja päätti samalla jatkaa Itämerihaasteen kumppaniverkoston tukemista ja kehittämistä. Itämeri-toimenpideohjelman, Itämerihaasteen verkoston toiminta ja aktiivinen yhteistyö verkoston toimijoiden kanssa edistävät Itämeren suojelua ja tukevat kaupunkien kestävä kehitystä ilmaston muuttuessa.

Itämerihaasteen visiona on puhdas, tuottava ja yhteinen Itämeri. Itämeren vakavin uhka on yhä edelleen rehevöityminen huolimatta ravinne-

kuormituksen merkittävästä pienenemisestä. Rehevöitymisen vaikutukset näkyvät mm. myrkyllisinä sinilevälauttoina ja heikentyneenä vedenlaatuna. Tämän lisäksi rannikkoalueidemme vedenlaatua heikentävät myös esimerkiksi haitalliset aineet ja muoviroska. Ilmaston muuttuessa Itämerellä tapahtuvat muutokset heijastuvat erityisesti rannikkoalueille ja -kaupunkeihin edellyttäen uusien, ilmastonmuutokseen sopeutumista tukevien toimenpiteiden toteuttamista. Erityisen olennaista Itämerellä onkin yhdistää ilmastonmuutoksen hillintään ja ravinnekuormituksen vähentämiseen liittyviä toimia. Uudessa Itämeri-toimenpideohjelmasa 2019–2023 huomioidaan aiempaa vahvemmin Itämeren ja erityisesti rannikkovesien kuormituksen lisääntyminen ilmaston muuttuessa.

Puhdas ja tuottava Itämeri on niin ekologisesti kuin taloudellisesti arvokas. Itämeren ekosysteemipalveluiden arvon on pelkästään avomerialueilla arvioitu olevan noin 4 mrd. euroa ja rannikkoalueilla sitä vielä suurempi. Lisäksi ns. sinisessä taloudessa on edelleen miljardien eurojen arvonlisäyksen potentiaali – mutta se perustuu meriympäristön hyvään tilaan, elinvoimaiseen meriluontoon ja luonnon monimuotoisuuteen. Erityisesti rannikkokaupungit ovat keskeisessä asemassa rannikkovesien tilan parantamiseen liittyvien toimenpiteiden toteutuksessa ja siten myös meriympäristön kannalta kestävän liiketalouden hyödyntämisessä ja kehittämisessä.

Itämeri-toimenpideohjelman toimenpiteiden seuranta

Vuosina 2019-2023 toteutettavat Itämeri-toimenpideohjelman toimenpiteet jakautuvat viiden päämäärän alle: kirkkaat rannikkovedet, hyvinvoiva meriluonto, puhdas ja turvallinen vesiliikenne, suunnitelmallinen vesialueiden käyttö ja aktiivinen Itämeri-kansalaisuus. Päämäärät on esitelty tarkemmin Itämeren viisi toiminnan aaltoa-liitteessä. Kokonaisuudessaan toimenpideohjelma pitää sisällään yhteensä 117 toimenpidettä, joista Helsinki on mukana 112 toimenpiteessä. Toimenpiteiden toteutumista Helsingissä edistää ja seuraa kaupungin sisäinen Itämerihaaste-työryhmä, johon kuuluu osallisia kaupungin eri toimialoilta, Starasta, Helsingin seudun ympäristöpalvelusta (HSY), pelastuslaitokselta, Helsingin Satamasta ja Helsingin yliopistosta.

Itämeri-toimenpideohjelman toimenpiteiden toteutuminen vuonna 2019

Itämeri-toimenpideohjelman uusi toimenpidekausi käynnistyi viime vuonna. Seurantakyselyjen mukaan Itämeri-toimenpideohjelman 2019-2023 toimenpiteistä 44 oli joko aloitettu tai käynnissä ja 1 oli valmistunut vuoden 2019 aikana. Monet toimenpiteistä edistyivät suunnitellusti, mutta osa viivästyi tai siirtyi myöhemmäksi mm. resurssivajeen takia. Tämän lisäksi monet toimenpiteistä ovat luonteeltaan jatkuvia ja sen

vuoksi niiden valmistumisastetta on vaikea arvioida. Toimenpiteitä toteuttavat kaupunkiympäristön toimialan palvelukokonaisuudet, kaupunginkanslia, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, kasvatusta ja koulutus -toimiala, Helsingin Satama ja HSY. Toimenpiteiden tarkempi sisältö on esitelty Toimenpiteiden toteutumisen tilanne vuoden 2019 lopussa -liitteessä.

1. Kirkkaat rannikkovedet

Vuoden 2019 lopussa toimenpiteistä 50 % oli joko käynnissä tai aloitettu. Yksi toimenpide saatiin valmiiksi ja se oli HSY:n Itämerihaaste-toimenpideohjelman päivitys kaudelle 2019-2023. Suurin osa käynnistyneistä ja aloitetuista toimenpiteistä liittyi haja-kuormitukseen, hulevesiin ja pienvesiin sekä maatalouteen ja viheralueiden ylläpitoon. Erityisesti maatalouteen ja viheralueiden ylläpitoon liittyvät toimenpiteet ovat luonteeltaan jatkuvasti käynnissä olevia, kuten esimerkiksi vesiensuojeluvaatimusten sisällyttäminen vuokrapeltosopimukseen ja teollisten lannoitteiden vähentäminen kaupunkien puisto- ja viheralueilla.

2. Hyvinvoiva meriluonto

Toimenpiteistä 32 % oli joko aloitettu tai käynnissä vuoden 2019 lopussa. Monia toimenpiteitä toteutetaan hankkeiden ja projektien kautta, kuten esimerkiksi teollisten jätevesien käsittelyyn liittyvän BEST-hankkeen kautta. Toimenpiteiden toteutuminen on sidoksissa hankkeiden ja projektien aikatauluihin.

3. Puhdas ja turvallinen vesiliikenne

Käynnissä olevia toimenpiteitä oli 42 % vuoden 2019 lopussa. Useat toimenpiteistä ovat luonteeltaan jatkuvia, kuten öljyntorjunnan merellisen valmiuden ylläpito. Osa toimenpiteistä edellyttää suurempaa taloudellista resursointia, kuten veneenpohjien pesurien hankinta- ja ylläpitokustannukset.

4. Suunnitelmallinen vesialueiden käyttö

Toimenpiteistä 42 % joko aloitettu tai käynnissä vuoden 2019

lopussa. Osa toimenpiteistä toteutuu yhteistyössä eri toimijoiden kanssa vuonna 2021, kuten Helsinki Biennaalin ja SYKEN Meriluonto 2021-kampanjan kautta, jossa kartoitetaan vedenaista meriluontoa mm. Helsingin merialueilla. Osa toimenpiteistä edellyttää pitkäjänteisempää työtä ja resursointia, kuten uusien suojelualueiden perustaminen ekologisesti arvokkaille merialueille.

5. Aktiivinen Itämeri-kansalaisuus

Teeman alla on kaikista teemoista eniten toimenpiteitä (44 kpl). Näistä 36 % oli aloitettu tai käynnissä vuoden 2019 lopussa, kuten esimerkiksi tietoisuuden lisääminen venekemikaalien haitallisuudesta ja Itämeripaneelin toiminnan kehittäminen. Useat toimenpiteet edellyttävät kansainvälistä yhteistyötä ja kehittämistyötä liittyen mm. viestintään ja sidosryhmätyöhön. Monet toimenpiteistä ovat käynnistymässä tai toteutumassa vuoden 2020 aikana.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Anna Halonen, projektisuunnittelija, puhelin: 358931022436
anna.i.halonen(a)hel.fi

Liitteet

1 Itämeri-toimenpideohjelman toteutumisen seuranta 2019

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano